

CIBioGo

Smjernice za upravljanje biodiverzitetom

Financijer

**Interreg
Europe**

**Co-funded by
the European Union**

CIBioGo

Partneri

Partner-savjetnik

Table of content

CIBioGo ukratko	4
Što podrazumijevamo pod biodiverzitetom i zašto je to bitno za nas ljude?	5
Čega se dotičemo u projektu CIBioGO u vezi biodiverziteta?	6
Aspekt upravljanja biološkom raznolikošću	7
Zaštita biološke raznolikosti i očuvanje prirode	8
Razvoj usluga ekosustava	9
Promicanje ekoturizma	10
Aspekt sudjelovanja građana	12
Konzultacije s dionicima	13
Uključivanje građana u donošenje odluka i planiranje	15
Metode rješavanja sukoba dionika	17
Inovativne sheme financiranja	19
Podaci o bioraznolikosti i učešća građana u naučnim istraživanjima	21
Decentralizirani protokoli za nadzor	23
Kako će se CIBioGo pozabaviti gore navedenim poljima?	25
CIBioGo metodologija	26

Jednom davno...

postojao je svijet gdje su priroda i ljudi živjeli u skladnom suživotu stvarajući tapiseriju života koja je podržavala balans ekosistema. Ali, vrste su počele izumirati a klupko života se počelo odmotavati. Tihi šapat odjelivao je kroz šume a pjev ptica postajao je tiši. Ples između oprašivača i cvijeća se prekinuo, vodeći prema opadanju reprodukcije biljaka i gubitku vitalnih izvora hrane. U oceanima koraljni grebeni postali su blijedi i beživotni. Nestanak koralja ostavio je brojne morske vrste bez staništa i napravio ih ranjivima, prekinuvši hranidbeni lanac koji se oslanjao na njih. Na plodnim zemljištima nedostatak oprašivača rezultirao je smanjenim prinosima usjeva, ostavljajući poljoprivrednike u očaju, a zajednice se počele suočavati sa glađu. Bez, po život značajnog, rada insekata i mikroorganizama tlo se iscrpilo izgubivši sposobnost održavanja biljnog života.

Nadamo se da nismo dali sliku nepodnošljivo mračne budućnosti našom uvodnom pričom, ali nažalost ovo je pravac kamo svijet ide ako zajednice ne poduzmu mjere da zaustave gubitak bioraznolikosti na planetu. CIBioGo partneri spremni su djelovati radi zaštite biološke raznolikosti.

CIBioGo ukratko

CIBioGo je kratica za Citizen Participation in Biodiversity Governance, četverogodišnji projekt pod okriljem programa međuregionalne suradnje Interreg Europe – sufinanciran od strane Europske unije –, s fokusom na poboljšanje regionalne politike kroz razmjenu dobrih praksi.”

Partnerske regije iz šest zemalja koje sudjeluju u CIBioGo projektu stoga dijele potrebu za uključivanjem participativnih metoda u upravljanje biološkom raznolikošću i osnaživanju svojih građana da sudjeluju u zaštiti prirode. Iako su dostupne razne dobre prakse i metode sudioničkog upravljanja, one su nedovoljno korištene u kontekstu upravljanja biološkom raznolikošću, polja koje zahtijeva daljnje učenje i razmjenu.

Što podrazumijevamo pod biodiverzitetom i zašto je on važan za nas ljude?

Biodiverzitet podrazumijeva sve različite vrste života koje ćete pronaći na jednom području - raznolikost životinja, biljaka, gljiva, pa čak i mikroorganizama poput bakterija koji čine naš prirodni svijet. Svaka od ovih vrsta i organizama radi zajedno u ekosistemima, poput zamršene mreže, kako bi se održala ravnoteža i podržao život. Bez biodiverziteta, cijeli naš sustav podrške ljudskom, kao i životinjskom životu, propao bi. Oslanjamo se na prirodu koja će nam osigurati hranu i čistu vodu, mnoge lijekove i spriječiti poplave i druge ekstremne vremenske utjecaje.

Čime se bavimo u vezi s bioraznolikošću u CIBioGo?

Aspekt upravljanja biodiverzitetom

Aspekt sudjelovanja građana

Aspekt upravljanja biodiverzitetom

Bioraznolikost je dugo bila središnja točka kreatora politika, skupina za zaštitu okoliša i brojnih pojedinaca. Posljedično, provedene su razne inicijative za zaštitu ugroženih vrsta i staništa, kao i za olakšavanje obnove onih u opadanju. Unatoč nekim postignućima u oporavku staništa i vrsta, i dalje postoje brojni izazovi, a očekuju se i dodatni problemi, osobito s čimbenicima poput klimatskih promjena. Globalna upravljačka struktura bioraznolikosti mora proći transformaciju kako bi vodila bitne osobne i društvene promjene, uključujući promjene u vrijednostima, uvjerenjima i društvenim ponašanjima, potrebnim za učinkovito rješavanje problema gubitka bioraznolikosti.

Mi u ClBioGo smo idnetificirali tri polja upravljanja koja pripadaju nadležnostima projektnih partnera.

Aspekt upravljanja biodiverzitetom:

Zaštita biodiverziteta i očuvanje prirode

ukratko zagovara upravljanje prirodnim resursima u svrhu održavanja biološke raznolikosti.

Zaštita biodiverziteta odnosi se na očuvanje i upravljanje ekosistemima i prirodnim staništima te osiguravanje da su zdravi i funkcionalni.

Očuvanje prirode oblik je zaštite okoliša koji ljudima omogućuje korištenje prirodnih resursa, ali potiče održivost i minimalan utjecaj na okoliš. Osigurava očuvanje resursa za buduće generacije, istovremeno štiteći ekosisteme i vrste.

OVO PODRUČJE JE PROGLAŠENO
PODRUČJEM ZAŠTITE PRIRODE
ULAZ JE OGRANIČEN SAMO NA OVLAŠTENU
OSOBLJE

Aspekt upravljanja biodiverzitetom:

Razvoj usluga ekosistema

ukratko predstavljaju dobra i usluge koje prirodni ekosistemi pružaju ljudima.

Usluge ekosistema obuhvaćaju raznolike i brojne prednosti koje prirodni okoliš i snažni ekosistemi pružaju ljudima. Ovi ekosistemi obuhvaćaju različite vrste, uključujući agroekosisteme, šumske ekosisteme, ekosisteme travnjaka i vodene ekosisteme. Kada ti ekosistemi harmonično funkcioniraju, doprinose bitnim uslugama kao što su prirodno oprašivanje usjeva, pročišćavanje zraka, ublažavanje ekstremnih vremenskih nepogoda i poboljšanje ljudskog mentalnog i fizičkog blagostanja. Nazvane zajedničkim nazivom usluge ekosistema, ove koristi često igraju ključnu ulogu u opskrbi hranom, osiguravanju dostupnosti čiste pitke vode, olakšavanju razgradnje otpada i povećanju otpornosti i produktivnosti prehrambenih ekosistema.

Formiranje tla

Filtracija vode

Proizvodnja kiseonika

Regulacija klime

Pročišćavanje zraka

Regulacija vode

Rekreacija

Estetika

Kulturna vrijednost

Aspekt upravljanja biodiverzitetom:

Promoviranje ekoturizma

ukratko predstavlja odgovorno putovanje u prirodna područja koje čuva okoliš, održava dobrobit lokalnog stanovništva i uključuje tumačenje i edukaciju.

Ekoturizam se promovira kao vrsta turizma koja naglašava „odgovorno“ putovanje, koristeći ono što zagovornici smatraju održivim transportom, s fokusom na prirodna područja. Ciljevi uključuju očuvanje životne sredine, unapređenje dobrobiti lokalnih zajednica i postizanje različitih ciljeva kao što su edukacija putnika, prikupljanje sredstava za očuvanje životne sredine, doprinos ekonomskom razvoju i političkom osnaživanju lokalnih zajednica, i promicanje poštovanja različitih kultura i ljudska prava.

Aspekt sudjelovanja građana

Hitnost jačanja učešća u upravljanju biodiverzitetom porasla je u kontekstu nedavno objavljene Strategije EU o biodiverzitetu za 2030. godinu, koja ima za cilj zaštitu svijeta prirode i pravljenje zaokreta prema degradacije ekosistema. Duboko razumijevanje teme i njenog značaja i aktivno uključivanje svih građana je od suštinskog značaja za održivo upravljanje ekosistemima.

CIBioGo partneri su identificirali šest Alata učešća koje žele da istraže za ovaj cilj.

Aspekt sudjelovanja građana:

Konsultacije sa zainteresovanim stranama

predstavljaju aktivno angažovanje interesnih grupa u kreiranju, formulisanju i evaluaciji javnih politika i zakona.

Ekološka edukacija djece

Region Horta-Sud, Španija

Mancomunitat
Intermunicipal
de l'Horta Sud

Zaduženi za implementaciju

Environmental Department of the Commonwealth of L'Horta-Sud

Odeljenje za životnu sredinu Commonwealtha L'Horta-Sud u saradnji sa Pokrajinskim savjetom Valensije razvilo je različite igre i aktivnosti za decu iz škola na temu zaštite životne sredine, uz učešće svih nivoa obrazovnih institucija, partnerskih udruženja, lokalne i regionalne vlasti i udruženja aktivna na terenu. Edukacija se odvija kroz praktične radionice koje uključuju igre i aktivnosti za učenje novih stvari kroz gamifikaciju (Gamifikacija je primjena elemenata dizajna igara i principa vezanih za igru u kontekstu koji nije u igri) koje održavaju ekološki treneri i instruktori.

Ciljevi

Regija podržava Evropske Ciljeve Održivog Razvoja (SDG), posebno unapređenje politika održivosti. Cilj je da se očistine u regionu učine što održivijim i da se promoviše zelenija budućnost. Ekološko obrazovanje i učenje djece je važan faktor u postizanju ovog cilja, uz uključivanje svih aktera na terenu.

Link do CIBioGo web stranice Dobra praksa

Aspekt sudjelovanja građana:

Uključivanje građana u donošenje odluka i planiranje

je proces koji privatnim licima daje priliku da utiču na javne odluke, što je ključna komponenta demokratskog procesa donošenja odluka.

Projekt “Plavi rak”-smanjenje štete prouzročene invanzivnom vrstom Atlanski plavi rak u obalnom području regije Basilicata

Regija Basilicata, Italija

Zaduženi za implementaciju

Općina Policoro

„Plavi rak” je projekat integrisane kontrole protiv invazivnih stranih vrsta (IAS) *C. sapidus*, čiji je cilj očuvanje domaćeg biodiverziteta kroz aktiviranje lanca snabdevanja hranom. U projektu su, pored partnera, uključeni profesionalni ribari iz zadruga, ugostitelji i kompanije za preradu proizvoda, hotelske škole, kuhari sa zvjezdama i direktni potrošači. Projekat se sastoji od 4 radnje: 1) eksperimentalna kontrola IAS-a; 2) preliminarnu procenu potencijalnih lanaca snabdevanja; 3) praćenje akvatične biocenoze; 4) širenje i informisanje administracije, građana, ribara i ugostitelja.

Ciljevi

iljevi Cilj ovog projekta je bio očuvanje domaćeg biodiverziteta regije Basilicata kroz integrisanu borbu protiv invazivnih stranih vrsta (IAS), te transformacija lanca snabdijevanja i aktiviranje svih njegovih aktera u borbi. Izrađen je priručnik u kojem je detaljno opisana procedura izrade selektivnih zamki za ribolov *C. sapidus*, a sa Odjeljenjem za zdravstvo regije Basilicata definisane su Smjernice za zdravstvenu kontrolu vrste tokom njenog stavljanja u promet.

Link do CIBioGo web stranice Dobra praksa

Aspekt sudjelovanja građana:

Metode rješavanja konflikata korisnika

su načini za dvije ili više strana da nađu mirno rješenje u nesuglasticima koje vladaju među njima

Implementiranje u mirnim zonama Nacionalnog parka Triglav

Regija Gorenjska, Slovenija

ZAVOD za GOZDOVE SLOVENIJE

Slovenia Forest Service

Zaduženi za implementaciju

Nacionalni park Triglav

Dobra praksa je implementacija mirnih zona u Nacionalnom parku Triglav kroz Plan upravljanja nacionalnim parkom kao i implementacija mirnih zona u susjednom polju Mirne zone u Nacionalnom parku su posebna područja u kojima nije dozvoljen pristup i korištenje radi zaštite nekih vrsta, a razvrstavanje se vrši na terenu zatvaranjem puteva. Mirne zone su prvo uspostavljene u saradnji sa različitim zainteresovanim stranama: šumarima, nevladinim organizacijama, vlasnicima zemljišta, itd. Na nivou politike pravilo mirnih zona opisano je u Planu upravljanja Nacionalnim parkom Triglav. Ova mjera je uspješan primjer kako uspješno ograničiti i upravljati posjetom u cilju zaštite prirode i biodiverziteta; sa složenom komunikacijom s različitim dionicima koji dijele zajednički cilj.

Ciljevi

Ciljevi Intervencije su kreirane radi zaštite ptičjih vrsta i obezbjeđenja povoljnog statusa ugroženih vrsta, kao i da se osigura da vrsta ima najbolje moguće uslove za reprodukciju.

Link do CIBioGo web stranice Dobra praksa

Aspekt sudjelovanja građana:

Inovativne šeme finansiranja

odnose se na niz netradicionalnih mehanizama koji mogu ponuditi inovativna rješenja za rješavanje globalnih problema biodiverziteta – u našem kontekstu.

Pilot agro-okolišna shema za “Tarnava mare” i Pogani Havas regiju-Plaćanje za usluge ekosistema Oblast

Hargita, Rumunija

Zaduženi za implementaciju

Fondacija ADEPT, Tarnava Mare i Direktorat regije Pogani Havas

Ovaj projekat ima za cilj testiranje primjene agroekoloških šema zasnovanih na rezultatima na travnjacima u jugoistočnoj Transilvaniji koji pokrivaju 150 ha, povezujući novčanu vrijednost sa određenim regenerativnim poljoprivrednim metodama uzgoja. Odabrana projektna područja nude poljoprivredno zemljište visoke prirodne vrijednosti (HNV) u pejzažnim razmjerima u rijetkoj mjeri u Evropi. HNV pejzaži su utočište za širok spektar staništa i vrsta, koje često imaju neobične zahtjeve upravljanja. Nalazi su pokazali da bi se biodiverzitet u ovim uzgojenim krajolicima visoke prirodne vrijednosti učinkovito održavao ako bi se zadržali njihovi režimi male košnje i ispaše. Projektom su odabrane indikatorske vrste za nivo biodiverziteta; izvršio obračun plaćanja prema primijenjenoj regenerativnoj metodi; odabrao područje relevantno za ovu šemu i objavio poziv za poljoprivrednike. Poljoprivrednici su obučeni za regenerativne metode potrebne za zaštitu biodiverziteta, a zatim su pokrenuli nove metode uzgoja. Praćenje indikatora pokazalo je da je šema bila uspješna.

Ciljevi

Ciljevi “bazirani na rezultatima” agro-ekološka sheme bili su usmjereni na livade sa sijenom visoke prirodne vrijednosti, nagrađujući praktično upravljanje koje proizvodi sijeno dobrog kvaliteta i štiti divlje vrste.

Link do CIBioGo web stranice Dobra praksa

Aspekt sudjelovanja građana:

Podaci o biodiverzitetu i učešće građana u naučnim istraživanjima

su pristupi u kojima neprofesionalni učesnici doprinose prikupljanju podataka za unapređenje naučnih istraživanja.

“Pažnaj, invazivni” integrirana kampanja

Vidzeme regija, Latvija

Zaduženi za implementaciju

Agencija za očuvanje prirode Republike Latvije

Tegrirana komunikacijska kampanja “Hvatanje invazivnih vrsta u latvijskoj prirodi” organizirana je kako bi se podigla svijest javnosti o invazivnim vrstama, prijetnji koju predstavljaju prirodnoj raznolikosti, kako bi se podigla svijest o invazivnim vrstama i potaknula sve da se uključe u borbu protiv invazivnih vrsta u latvijskoj prirodi prijavljivanjem invazivnih vrsta uočeni u prirodi naučnicima u sistemu Invasive Species Manager. Sistem vam omogućava da podnesete izvještaj o invazivnim vrstama uočeni u prirodi, od kojih svaku provjeravaju naučnici.

Ciljevi

Ciljevi integrisane komunikacijske kampanje „Hvatanje uljeza u latvijskoj prirodi“ bili su informiranje javnosti o invazivnim vrstama i prijetnjama koje predstavljaju prirodi, promoviranje aplikacije Invasive Species Manager www.invazivs.lv, promoviranje praktičnog uključivanja u kontrolu invazivnih vrsta - prijavite ISP (citizen science) i Povećajte izvještavanje o invazivnim vrstama.

Link do CIBioGo web stranice Dobra praksa

Aspekt sudjelovanja građana:

Decentralizovani protokoli za praćenje

odnose se na praksu prikupljanja i organizovanja dokaza praćenja na decentralizovan ili distribuiran način u skladu sa zajedničkim protokolom.

Aster alpinus

25 u ovom području

Alpska Aster (*Aster alpinus*) je otporna cvjetnica sa cvjetovima poput tratinčice, porijeklom iz evropskih planinskih regija i poznata po svojim šarmantnim bijelim, plavim, ljubičastim ili ružičastim nijansama.

Decentralizirano biološko nadziranje

Wallon regija, Belgija

Zaduženi za implementaciju

Udruženje Natagora

Mrežu prirodnjaka- volontera svih nivoa (od početnika do priznatih stručnjaka na terenu) koordinira, obučava i motivira organizacija Natagora. Ova praksa je vezana za implementaciju „Strategije 360° za biodiverzitet” na nekoliko nivoa. Može se koristiti za procjenu završetka ekološke mreže i direktnije procjene završetka planova upravljanja za Natura 2000 područja. Nekoliko važnih opredjeljenja Valonije u smislu biodiverziteta također se procjenjuje kroz ove indikatore: poljoprivreda (Indeks ptica na farmi), upravljanje vodama (monitoring ptica vodenih), direktive o pticama i staništima (izvještavanje iz člana 17 i člana 12). Odgovorna organizacija koordinira mrežu od stotina volontera koji vrše polustandardizirano uzorkovanje indikatora biodiverziteta, uključujući gnijezdećepptice, zimujuće vodene ptice, slijepu miševu koji hiberniraju, gmizavce i populacije vodozemaca. Koordinacija uključuje obuku, uspostavljanje protokola, prikupljanje i validaciju podataka, analizu i diseminaciju rezultata.

Ciljevi

Dugoročno praćenje indikatora biodiverziteta je ključno za utvrđivanje napretka ili nedostataka u bilo kojoj politici očuvanja prirode. Ljudi uključeni u proces spremni su da sarađuju na polustrukturisan način kako bi obezbijedili naučne podatke neophodne za informiranje regionalne politike prirode.

Link do CIBioGo web stranice Dobra praksa

Kako će se CIBioGo pozabaviti gore navedenim poljima?

CIBioGo partneri će se baviti gore navedenim pitanjima kroz program Interreg Europe, čiji je cilj podsticanje poboljšanja politike u regionima koji učestvuju. Poboljšanje politike znači jednu ili više od sljedećih promjena u strategijama, operativnim programima, finansijskim instrumentima ili drugim politikama:

- Nova vrsta projekata finansiranih putem poziva za podnošenje prijedloga
- Promjena u upravljanju instrumentom politike, npr. revidiranje metodologije za evaluaciju učinka; promjena kriterija odabira podržanih projekata; novi načini za oglašavanje/reklamiranje aktivnosti poziva; promjene procesa donošenja odluka i pravila itd.
- Revizija samog instrumenta politike sa strukturnom promjenom, npr. dodavanjem novih mjera i prioriteta, modificiranjem budžetskih izdvajanja, itd.

U središtu programske metodologije leži transregionalni proces učenja kroz identifikaciju, analizu i prenošenje dobre prakse među regijama koji učestvuju; na kraju isporučujući rješenja koja su od koristi svim građanima.

Glavne prekretnice u CIBioGo su sastanci recenzije u svim partnerskim regijama, tokom kojih partneri posjećuju jedni druge radi dobre prakse, komuniciraju s lokalnim grupama dionika, pozivaju stručnjake da nauče o gore navedenim participativnim alatima u obliku masterklasa i organiziraju lokalne akcije uključivanja građana.

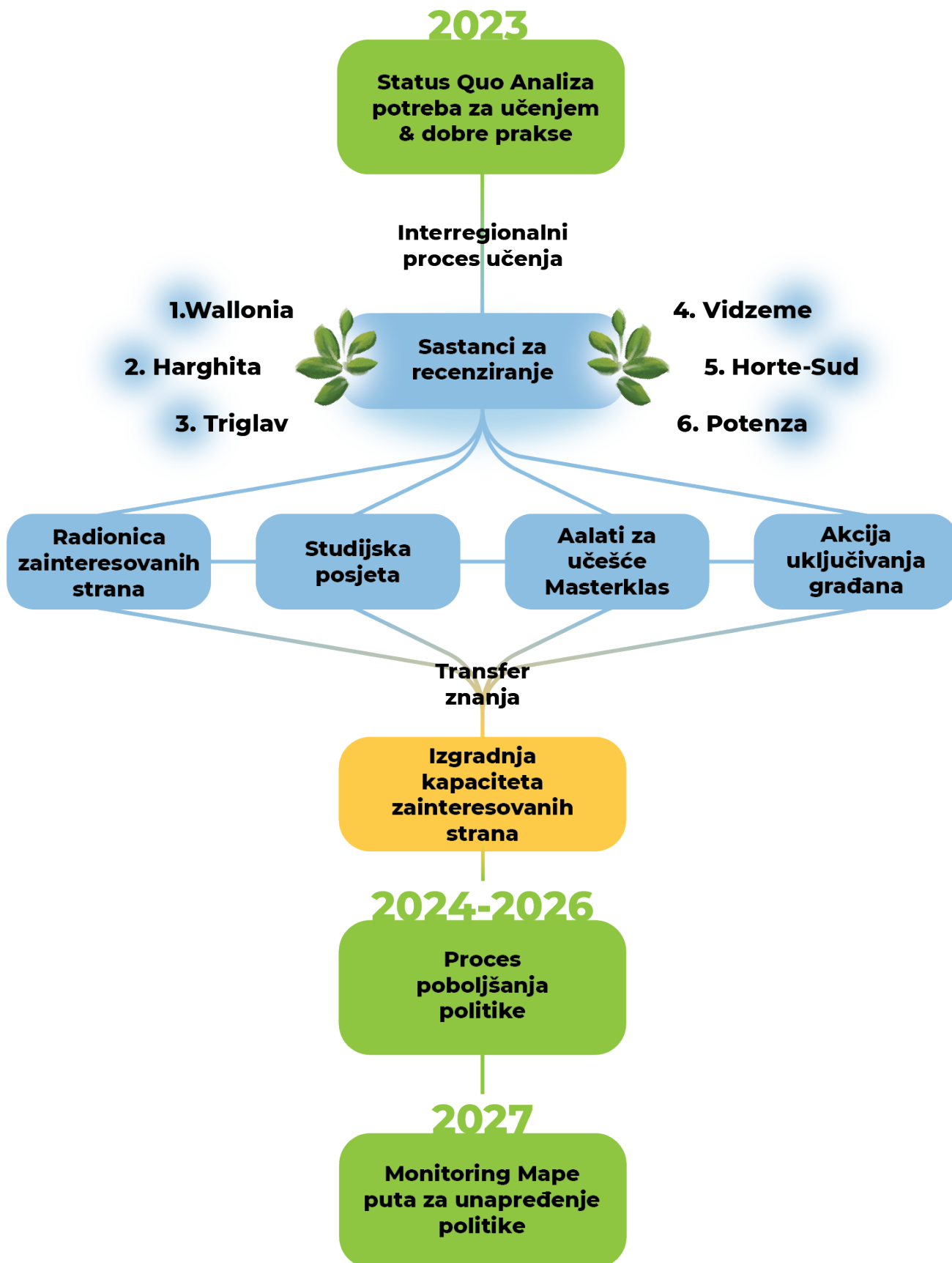
Izgradnja kapaciteta organizacija koje učestvuju i njihovih dionika je od najveće važnosti u projektima tipa Interreg Europe, tako da će se znanje stečeno kroz sastanke recenzije prenijeti na lokalne grupe dionika u obliku sesija za izgradnju kapaciteta zainteresovanih strana.

Što se tiče podizanja svijesti o važnosti teme projekta, aktuelna publikacija je važan alat, nakon čega će uslijediti 'Praktični vodič za dionike i građane' na temu upravljanja biodiverzitetom.

- Regionalni nivo
- Nivo dionika
- Transnacionalni nivo

CIBioGo metodologija

Put ka oporavku

...dok je svijet lelujao na ivici kolapsa, počela je da se pojavljuje sve veća svijest. Ljudi su, shvativši posljedice svojih postupaka, udružili snage u nastojanju da obnove biodiverzitet koji je postajao sve manji. Vlade, organizacije i pojedinci ujedinili su se da zaštite i očuvaju preostale ekosisteme i vrste.

Napori na pošumljavanju vratili su život degradiranim šumama, pozivajući na povratak bezbrojnih vrsta. Projekti očuvanja obnovili su morska staništa, omogućavajući nekada ugroženim stvorenjima da ponovo napreduju. Održive poljoprivredne prakse obnovile su tlo, vraćajući izobilje na polja.

Očuvanje biodiverziteta postalo je globalni prioritet, integrisan u svaki aspekt društva. Ljudi su razvili duboko poštovanje za zamršene veze između vrsta, njegujući njihov suživot s prirodom.

Priča o svijetu bez biodiverziteta poslužila je kao prekretnica, ljudi su počeli shvaćati važnost nezamjenjive mreže života. Počela je da se javlja nova posvećenost održavanju delikatne ravnoteže između ljudi i prirode i počela je obnova.

FIND OUT MORE

Impressum
2024

WRITTEN BY:
Nóra KÉBEL, BURST Ltd

GOOD PRACTICES AND PHOTOS BY:
CIBioGo partnership

DESIGN:
Elephant in the Room

PUBLISHED BY:
CIBioGo project

ISBN:

CO-FUNDED BY:
INTERREG EUROPE PROGRAMME
01C0246 CIBioGo

